บทที่ 5
สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง

3. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของข้าราชการครูต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

2. โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 494 คน ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 69.80 และผู้บริหารโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 30.20 ตามลำดับ สำหรับประเภทโรงเรียน ส่วนใหญ่พบว่า เป็นโรงเรียนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 55.30 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 36.60และโรงเรียนมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 8.10 ตามลำดับ

2. ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

2.1 ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียนด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ ด้านการส่งต่อ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เช่น โรงเรียนมีมีข้อมูลของนักเรียนเป็นปัจจุบันและสามารถอ้างอิงได้ โรงเรียนมีการนำข้อมูลของนักเรียนรายบุคคลไปใช้ส่งเสริมพัฒนาช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนสรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ โรงเรียนมีการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case study) ทุกครั้งที่พบปัญหานักเรียน และโรงเรียนมีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล

2.1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ มีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นระดับชั้น นอกจากนั้นอยู่ในระดับมาก ครูสามารถแยกกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มปัญหาได้อย่างชัดเจน ครูเก็บผลการคัดกรองเป็นความลับ มีการจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนระดับสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบันและเก็บอย่างเป็นระบบ

การคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และโรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างชัดเจน

2.1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่น มีการจัดกิจกรรมการอบรมคุณธรรมจริยธรรม มีการเสริมสร้างความสามารถพิเศษของนักเรียนเหมาะสมเต็มตามศักยภาพ โรงเรียนจัดให้มีการจัดกิจกรรมแสดงออกตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง โรงเรียนมีการประชุมนักเรียนผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นพร้อมกันอย่างสม่ำเสมอ ครูมีการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2.1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมากเช่น มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อคือ โรงเรียนมีการรายงานและประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา

2.1.5 ด้านการส่งต่อ ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการส่งต่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ครูให้การช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว มีการแยกกลุ่มนักเรียนที่จะส่งต่ออย่างชัดเจน อยู่ในระดับปานกลาง เช่น มีการบันทึกและรายงานผลการส่งต่อ โรงเรียนทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นในการส่งต่อ และมีการติดต่อประสานงานการดำเนินงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของข้าราชการครู ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา กับ ครู พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวม พบว่า ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ไม่แตกต่างกัน

5. ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เห็นว่า ควรมีการบันทึกข้อมูลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทางคอมพิวเตอร์ ควรจัดให้มีการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเพื่อใช้ประกอบกับข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน และโรงเรียนควรมีการพัฒนาข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน

ด้านการคัดกรองนักเรียน เห็นว่า ควรมีการประชุมผู้ปกครองเพื่อรับทราบข้อมูลนักเรียนเป็นประจำ โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการคัดกรองนักเรียนอย่างเพียงพอและครูที่ปรึกษาและครูประจำวิชาควรรายงานข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการส่งเสริมนักเรียน เห็นว่า โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม เช่น การอบรมคุณธรรม จริยธรรม การต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมด้านความสามารถนักเรียน อย่างเพียงพอควรมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อรับทราบข้อมูลนักเรียนในตอนเช้าเป็นประจำ ให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมและจับกลุ่มความสนใจด้วยตนเอง ครูไม่ควรกำหนดกิจกรรมชุมนุม หรือกิจกรรมอื่นให้นักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา เห็นว่า ควรส่งเสริมกิจกรรมแนะแนวในการให้บริการนักเรียนทุกช่วงเวลา ควรจัดสรรงบประมาณในปรุงปรุงห้องแนะแนวโรงเรียนเพื่อบรรยากาศที่ดีในการใช้บริการของนักเรียน และควรมีการกำหนดความเสี่ยงของปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และนำความเสี่ยงมาปฏิบัติเพื่อป้องกันปัญหา

ด้านการส่งต่อ เห็นว่า ควรจัดประชุมแนวการส่งต่อนักเรียนกับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รับการส่งต่อ ควรมีการจัดทำผังการดำเนินการส่งต่อและประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเข้าใจ และควรจัดสรรงบประมาณสำหรับผู้รับการส่งต่อนักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยมีประเด็นมานำอภิปราย ดังนี้

ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียนด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ ด้านการส่งต่อ ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบการทำงาน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน มีการตรวจสอบประเมินผลอยู่เป็นประจำ มีการปรับปรุงการปรับปรุงพัฒนาระบบให้เป็นปัจจุบัน และสิ่งสำคัญคือบุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีการทำงานกันเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดกรอบแนวทางไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 9-12) สำหรับในด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้านนั้น พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีการดำเนินงานสูงกว่าด้านอื่น ($\overline{X}$ = 4.08) อาจเป็นเพราะ โรงเรียนส่วนมากจะส่งเสริมนักเรียนเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาต่างๆ กับนักเรียน โดยดูแลใกล้ชิดอยู่เสมอ โดยมีกิจกรรมเช่น กิจกรรมโฮมรูม การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน การจัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด การประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) การสัมภาษณ์นักเรียน การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียนโดยโรงเรียนมีการบันทึก การให้คำปรึกษาช่วยเหลือ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการ เมื่อพบปัญหาได้มีการส่งต่อภายในไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และมีการรายงานผลระหว่างดำเนินการทุกครั้ง นอกจากนี้ยังพบสาเหตุปัจจัยที่อาจฉุดระดับการดำเนินตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจะอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) รายบุคคล เป็นบทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ซึ่งข้อมูลได้มาจากส่วนของผู้ปกครองนักเรียน ครูที่ปรึกษา และตัวนักเรียนเอง ซึ่งต้องเป็นผู้ประเมินตนเอง ซึ่งในปีหนึ่งๆ ส่วนมากจะมีการเก็บข้อมูลปีละครั้ง อีกทั้งการที่ครูจะรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจะต้องใช้เครื่องมือหรือวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ การทดสอบ การวิเคราะห์ระเบียบสะสม หรือการใช้แบบประเมิน ซึ่งที่กล่าวมานั้นครูผู้รับผิดชอบ

ได้ดำเนินการสำรวจอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว เมื่อเทียบกับการใช้แบบประเมิน (SDQ) จึงทำให้การประเมินพฤติกรรม (SDQ) มีการดำเนินงานต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างชัดเจนอาจเป็นเพราะว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด นักเรียนแต่ละคนมีส่วนที่เหมือนและต่างกัน ซึ่งครูผู้รับผิดชอบส่วนมากเป็นครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น การดำเนินการคัดกรองส่วนมากจะใช้เกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดอยู่แล้ว ทำให้ครูผู้รับผิดชอบสามารถใช้เกณฑ์ในการคัดกรองได้เลย นอกจากนี้ครูที่ปรึกษาเป็นผู้เข้าใจพฤติกรรมนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบดีกว่าครูผู้อื่นจึงสามารถดำเนินการคัดกรองนักเรียนในความรับผิดชอบของตนเองได้ดี

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนจัดให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนตามความต้องการของนักเรียน ถึงแม้ว่าแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ แนวการจัดกิจกรรม เพ็ญศรี นิตยา (2551 : 90) เช่น กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมชุมนุม ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบและรู้จักตนเองให้สามารถพัฒนาความสามารถของตน ตามความสนใจของนักเรียน ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งจึงต้องดำเนินการจัดกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียน แต่ด้วยโรงเรียนมีอัตราจำนวนครูน้อย ไม่เพียงพอความต้องการของนักเรียนที่จัดตั้งกิจกรรมขึ้นเอง ซึ่งนักเรียนบางโรงเรียนมีความสนใจต่างกัน เมื่อจัดกลุ่มแล้วมีกลุ่มสนใจหลายกลุ่ม แต่บางกลุ่มไม่สามารถจัดตั้งได้เนื่องจากครูผู้มีความถนัดในด้านนั้นขาดแคลน เช่น นักเรียนบางกลุ่มอยากตั้งชุมนุมดนตรีสากล เมื่อโรงเรียนพิจารณาแล้วไม่มีวัสดุอุปกรณ์และครูที่ปรึกษาชุมนุมที่มีความสามารถด้านนั้น ก็เป็นผลให้การจัดกิจกรรมบ้างครั้งไม่เป็นไปตามความสนใจของผู้เรียน โรงเรียนโดยทั่วไปจึงกำหนดกรอบของกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้เลือก อีกประการหนึ่ง คือปริมาณงานที่ครูได้รับมอบหมายมากเกินไป ไม่มีเวลาในการทุ่มเทให้กับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูไม่สามารถมีเวลาที่จะวิเคราะห์ คัดกรองนักเรียนได้อย่างละเอียด

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการรายงานและประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาให้ความเอาใจใส่ได้เอาใจใส่นักเรียนในความรับผิดชอบของตนเองอย่างใกล้ชิดอยู่แล้ว และหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม ถึงแม้ในด้านนี้จะมีระดับการดำเนิน

งานในระดับมาก สิ่งที่ขาดคือการรายงานผลการดำเนินงาน การประเมินผลการจัดกิจกรรมการแก้ไขปัญหา ซึ่งครูผู้รับผิดชอบต้องมีการรายงานอยู่เป็นประจำ

5. ด้านการส่งต่อ มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดจากกรอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูยังไม่เข้าใจในการส่งต่อนักเรียนและขาดการชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบในเรื่องการส่งต่อ อีกทั้งโรงเรียนขาดบุคลากรสำหรับการปฏิบัติงานด้านการส่งต่อโดยตรง ซึ่งขั้นตอนในการส่งต่อมีกระบวนการที่ละเอียดส่วนมากแล้ว เมื่อพบว่านักเรียนมีปัญหา หรืออาจเป็นปัญหาที่สามารถพอแก้ไขได้ ครูผู้รับผิดชอบจะดำเนินการร่วมกับฝ่ายกิจกรรมนักเรียนเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาเองได้ หรือบางครั้งก็เรียกผู้ปกครองมาเพื่อรับทราบปัญหาแนวทางแก้ไข เพื่อปรับพฤติกรรมนักเรียน จึงเป็นผลให้การส่งต่อนักเรียนมีระดับการดำเนินงานต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ผลการวิจัยในครั้งสอดคล้องกับ บรรหาร เอี่ยมสะอาด (2551 : 109 - 110) ซึ่งได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนวัดทรงธรรมผลการศึกษาวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุรัชต์ ชาตะรักษ์ (2550 : 132 - 133) ซึ่งได้ดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า ระดับการดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน ตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สมศักดิ์ วรรณศิริ (2550 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการวิจัยในด้านการส่งต่อที่พบว่ามีระดับการดำเนินงานต่ำกว่าด้านอื่น อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการติดต่อประสานงานการดำเนินงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกไม่มากนัก ซึ่งหน่วยงานที่สำคัญในการร่วมประสานงานคือชุมชน แสดงให้เห็นว่าชุมชนมีส่วนร่วมไม่มากนัก สอดคล้องกับ พรเทพ ศรีจักร (2551 : 62 - 63) ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ชุมชนยังขาดการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของข้าราชการครู ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา กับ ครู ที่พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนต่างก็ได้รับนโยบายจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานที่เหมือนกันแต่กระบวนการและขั้นตอนการทำงานอาจต่างกัน ทั้งบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยผู้บริหารโรงเรียนในฐานที่เป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษา ย่อมสามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ และทำหน้าที่ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น โรงพยาบาล อำเภอ สถานีตำรวจ รวมทั้งการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และสนับสนุนให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน ส่วนบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน รวมไปถึงครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา เป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล คัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ทั้งที่กล่าวมาทั้งบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาและครูล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันแต่กระบวนการและวิธีการดำเนินงานต่างกันตามบทบาทหน้าที่ จึงทำให้ความคิดเห็นของต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศรี นิตยา (2551 : 100) ซึ่งได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวม พบว่า ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาทุกแห่งมีหลักการและแนวทางการดำเนินงานเหมือนกันหมด นั้นคือ มีการปฏิบัติที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและดัชนีคุณภาพที่สามารถตรวจสอบและเปิดเผยต่อสาธารณะชนได้ (สุรัชต์ ชาตะรักษ์ (2550 : 138) การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ สุรัชต์ ชาตะรักษ์ (2550 : 132 - 133) ซึ่งได้วิจัยการดำเนินงานตามมาตรฐาน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผลการเปรียบเทียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3 ตาม ประเภทของโรงเรียนทั้งโดยรวม และรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยผลการวิจัยเรื่องผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยจึงให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ตามลำดับต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไปในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยด้านการส่งต่อ มีระดับการดำเนินงานต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้น สถานศึกษาควรจัดให้มีครูแนะแนวที่มีคุณวุฒิทางด้านแนะแนวหรือด้านจิตวิทยาโดยตรงเพื่อให้คำปรึกษา และนำและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน และจัดช่วงเวลาให้คำปรึกษานักเรียนอย่างทั่วถึง

1.2 จากผลการวิจัยด้านการส่งต่อ โรงเรียนมีระดับการจัดกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียนต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนได้จัดกลุ่มสนใจเพื่อดำเนินกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง และตรงตามความต้องต้องการของผู้เรียน

1.3 จากผลการวิจัยด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่าโรงเรียนไม่ค่อยดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อทราบปัญหา ดังนั้น ควรมีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานนักเรียน ด้านความสามารถทางการเรียน ด้านเศรษฐกิจครอบครัว ด้านความสามารถพิเศษ เพื่อที่ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น ครูผู้สอนนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์นักเรียนได้มากยิ่งขึ้น

1.4 จากผลการวิจัยการคัดกรองนักเรียน พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานแต่ไม่ค่อยมีการจัดทำเอกสารเป็นระบบ ดังนั้น ควรมีการจำแนกนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแยกเป็นกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มปัญหา เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนให้สอดคล้องตามสภาพจริง โดยเก็บข้อมูลเป็นความลับ

1.5 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาด้านร่างกายด้านอารมณ์ สังคม ด้านสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อจะได้ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้ตรงซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนกลายเป็นนักเรียนในกลุ่มเสียง

1.6 การป้องกันช่วยเหลือ ควรมีการให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดทำบันทึกผลการให้คำปรึกษาเพื่อนำผลไปวิเคราะห์ในการช่วยเหลือนักเรียน การประสานงานกับผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ครูที่ปรึกษาควรเอาใจใส่นักเรียนให้เท่าเทียมกันทุกคน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนที่มีปัญหาหรือนักเรียนปกติ

1.7 การส่งต่อนักเรียน ควรมีการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาตัดสินใจในการส่งต่อ พร้อมทำการชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบร่วมกันถึงเหตุผลความจำเป็นของการส่งต่อ และประสานกับหน่วยงานที่จะส่งต่อโดยเลือกผู้เชี่ยวเฉพาะด้านที่จะรับการส่งต่อเป็นรายๆ ไป

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนิน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน เพื่อทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ ควรการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เพื่อศึกษาข้อเสนอในการดำเนินงานร่วมกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY